

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Mgr. Ing. Lukáš Prudil, Ph.D.
advokát, Brno

Do jaké míry odpovídám za svršky, které si pacient odloží v čekárně mé ordinace? Mohu se případné odpovědnosti nějak vyhnout? J. R., praktický lékař, Brno

Jedná se o velmi běžný případ odpovědnostního vztahu, který vzniká při provozu zdravotnických zařízení, ať už ve sféře nemocniční, nebo ambulantní. Tento typ odpovědnosti je upraven v § 433 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „ObčZ“).

Za vnesené věci se považují ty, které byly přineseny do prostor, které jsou vyhrazeny k ubytování nebo k uložení věcí, anebo které byly za tím účelem odevzdány provozovateli nebo některému z pracovníků provozovatele (§ 433 odst. 1 ObčZ).

Obdobná situace nastává v případě věcí odložených, což se týká provozování činností, s kterými je zpravidla spojeno odkládání věcí spojeno (§ 433 odst. 2 ObčZ). Jde typicky o zdravotnická zařízení, ať už nemocničního, nebo ambulantního typu. Jestliže si osoby odloží své věci např. svršky na místě k tomu určenému, nebo na místě, kam se obvykle odkládají, odpovídá provozovatel za škodu, která na těchto věcech vznikne. Může se své odpovědnosti zprostit pouze tehdy, pokud by ke škodě došlo i jinak (§ 433 odst. 2 ObčZ). Je tedy výlučnou starostí provozovatele, aby zabezpečil, že nebude docházet ke ztrátám věcí v čekárnách a dalších místech, která sice nemá pod svým bezprostředním dohledem, ale ve kterých si osoby zpravidla odkládají své věci.

Odpovědnosti za škody vzniklé na odložených věcech se nelze zprostit jednostranným prohlášením ani dohodou (§ 433 odst. 3 ObčZ). K tomu viz např. R 16/1964: „Provozovatel podniku, jehož provoz přináší pravidelné odkládání svršků, nemůže svou odpovědnost za škodu na vnesených nebo odložených věcech ani vyloučit, ani změnit vyhláškou vyvěšenou v provozovně. Ustanovení § 433 ObčZ dává však provozovateli právo, aby pro svršky, které návštěvníci v jeho podniku odkládají, vyhradil určité místo, a zprošťuje ho tak odpovědnosti za ztrátu věcí odložených hostem jinam“. Znamená to tedy, že upozornění typu „Za odložené věci neručíme!“ nemá vliv na vznik právní odpovědnosti, pokud

jsou umístěny v prostorách, kde zpravidla k odkládání věcí dochází. K tomu např. R 25/76: „Věcmi, jejichž odkládání je spojeno s provozováním nějaké činnosti, jsou míněny věci, které je nutno v této souvislosti odkládat. Z těchto věcí nejsou jmenovitě vylučovány žádné určité věci, nebo druhy věcí. Odložení věcí na místě obvyklém je možné jen tehdy, když ten, kdo činnost provozuje, neurčí místo k odkládání věcí. Nedostatek technického a prostorového vybavení provozovny nezbavuje provozovatele odpovědnosti za škodu na odložených věcech.“

Za odložené klenoty, peníze a jiné cennosti se odpovídá pouze do výše stanovené prováděcím předpisem, kterým je nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník. V současné době je to 5000 Kč. To ale neplatí v případě, že škoda byla způsobena osobami, které v provozu pracují (nemusí jít jen o zdravotnické pracovníky, týká se to rovněž uklízeček, údržbářů apod.) (§ 434 odst. 2 ObčZ). Pokud ale dojde k tomu, že provozovatel nebo některý z jeho pracovníků převezme peníze nebo cennosti do úschovy, pak neplatí horní limit stanovený vládním nařízením č. 258/1995 Sb. a škoda se hradí bez omezení (§ 434 odst. 2 ObčZ). Právními předpisy není upraveno, co se rozumí úschovou, a je tedy výlučně na provozovateli, jak se postará o věci převzaté do úschovy, zda je dá do trezoru, skříně nebo je nechá položené na stole. Úroveň úschovy nemusí zajímat (z hlediska odpovědnosti) ani osobu, která věc dala do úschovy, neboť ona svoji povinnost splnila a další zajištění věci je na provozovateli.

Abyste se předešlo tomu, že si osoba až po delší době „vzpomene“, že došlo k poškození nebo ztrátě její vnesené nebo odložené věci, je zákonem uložena povinnost uplatnit u provozovatele nárok na náhradu škody bez zbytečného odkladu (§ 436 ObčZ). Právo na náhradu škody zanikne, jestliže není uplatněno nejpozději patnáctého dne po dni, kdy se poškozený o škodu dozvěděl (§ 436 ObčZ).

Četla jsem, že v případě nesprávného vyplnění neschopenky mně může hrozit trestní stíhání. Je tomu skutečně tak? Mnohokrát sami pacienti uvá-

dějí nepravdivé údaje, které si nemohu nijak ověřit, a na základě těchto údajů se rovněž rozhodují o vystavení neschopenky. A. B., praktická lékařka, Brno

S účinností od 1. 7. 2002 byl do trestního zákona zařazen trestný čin padělaní a vystavování nepravdivých lékařských zpráv, posudků a nálezů (§ 175b TrZ). Kdo padělá lékařskou zprávu, posudek nebo nález, anebo podstatně změní jejich obsah v úmyslu užít je v řízení před orgánem sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné správy, v trestním nebo občanském soudním řízení, nebo kdo užije v řízení před orgánem sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné správy, v trestním nebo občanském soudním řízení takové zprávy, posudku nebo nálezu jako pravého, bude potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok, nebo peněžitým trestem (§ 175b odst. 1 TrZ). Je patrné, že se jedná o trestný čin, který vyžaduje zavinění úmyslné. Dopouští se ho jak ten, kdo příslušnou listinu sám padělá, tak i ten, kdo padělané listiny užije jako pravé.

Stejně bude potrestán, kdo jako lékař nebo jiná způsobilá zdravotnická osoba vystaví nepravdivou nebo hrubě zkreslenou lékařskou zprávu, posudek nebo nález, nebo v nich zamlčí podstatné skutečnosti o zdravotním stavu svém nebo jiného, aby je bylo užito v řízení před orgánem sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné správy, v trestním nebo občanském soudním řízení, nebo kdo užije takové lékařské zprávy, posudku nebo nálezu v řízení před orgánem sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné správy, v trestním nebo občanském soudním řízení (§ 175b odst. 2 TrZ). Zejména lékaři denně vystavují velké množství zpráv, posudků a potvrzení pro nejrůznější účely. Je pochopitelně nepřipustné, aby tyto listiny byly nepravdivé nebo hrubě zkreslené. Opět je zde vyžadováno zavinění úmyslné. Trestného činu se tak pochopitelně nedopustí ten lékař, který sám byl obelhán např. tím, že jej pacient nepravdivě informuje o svých obtížích, o svém pracovním zařazení a dalších okolnostech významných pro lékařovo rozhodnutí, a na základě lživých informací pak lékař vystaví příslušnou zprávu nebo např. neschopenku. •